

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem v právní věci

žalobce: **J. Ch.**
zastoupen Bc. J. Ch.
oba bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2019, č. j. MPSV-2019/126457-921, sp. zn. SZ/MPSV-2018/140827-921

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 25. 6. 2018, č. j. 6977/2018/IVA, zamítl návrh žalobce na zvýšení příspěvku na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) a rozhodl o tom, že příspěvek na péči bude dále poskytován v původní výši 880 Kč měsíčně. Dle zdravotního posudku okresní správy sociálního zabezpečení žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 4 základní životní potřeby – oblékání a obouvání, péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Na rozdíl od úřadu práce dospěl k závěru, že žalobce základní životní potřebu oblékání a obouvání zvládá, na posouzení stupně závislosti však tato skutečnost vliv neměla.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu. Namítá, že posudkový lékař OSSZ nezkoumal, zda má žalobce stanoven dietní režim a zda je schopen jeho samostatného dodržování, což je součást základní životní potřeby stravování.
3. Žalobce namítá, že samostatně nezvládá ani další základní životní potřeby. Duševní nemoc jej omezuje v tom, že nerozpozná, jaké oblečení a obuv si má vzít dle aktuálního počasí. Podle posudku je schopen rozeznat rub a líc, ale ve skutečnosti tomu nevěnuje pozornost a stává se, že je potřeba jej upozornit. V důsledku hrubého třesu pravé ruky netrefí jezdcem do zipu a nezapne knoflíky. Někdy má potíže i s přetáhnutím trička přes hlavu.
4. K životní potřebě stravování žalobce uvádí, že trpí Crohnovou chorobou a je nucen dodržovat dietní režim. Touto skutečností se posudková komise žalovaného nezabývala. Z důvodu duševní nemoci žalobce není schopen dietní režim sám dodržovat.
5. K životní potřebě orientace žalobce uvádí, že není schopen se vždy orientovat v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Pokud by měl jet sám do jiného města, není schopen zjistit, kdy a odkud mu jede dopravní prostředek. Z tohoto důvodu jej zástupce vozí a má jistotu, že žalobce neprovede nějakou nepatřičnost jako nadávky ženám nebo nakopnutí.
6. Duševní nemoc žalobce omezuje také v chápání obsahu zpráv od různých institucí, které mu je třeba vysvětlit. Nedokáže samostatně používat běžné komunikační prostředky jako mobilní telefon.
7. Často se stává, že žalobce musí být upozorněn na to, že nepoužil hygienické zařízení – např. mytí rukou po WC nebo po příchodu z venku. Ohledně celkové hygieny musí být taktéž upozorněn, že ji dlouho neprováděl. Neostříhá si nehty v důsledku třesu, musí být proto objednan na pedikúru.
8. Z důvodu Crohnovy choroby se stává, že není vždy včas schopen použít WC.
9. Zástupce žalobce dále uvádí, že není příjemné poslouchat žalobce, který někdy sděluje, že jej kousli lidé do jazyka, trhli mu srdce, že jej vyslali mimozemšťané apod., s tím se psychiatrovi nesvěřuje. Jednou žalobce nakopl ženu do nohy, tak mu zástupce pohrozil a snad to pomohlo. Zástupce žalobce upozorňuje na další problematické aspekty žalobcova chování (občas je vulgární, peníze na léky utratil, rozdával cigarety dětem atd.). V minulosti byl žalobce opakovaně hospitalizován na psychiatrii a dosud je medikován. S posouzením žalovaného žalobce nesouhlasí, neboť potřebuje dohled ve většině životních potřeb a navrhuje napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

10. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že tvrzení žalobce o nezvládání namítaných životních potřeb nejsou nijak doložena. Tato tvrzení neodpovídají ani dostupným podkladům. Žalovaný vycházel z přesvědčivého a úplného zdravotního posouzení, které je podepřeno odpovídajícími úvahami. Jelikož se žalovaný nedopustil žádného pochybení, navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout.
11. K vyjádření žalovaného podal žalobce repliku, v níž uvádí, že je postižen těžkou duševní nemocí a proto potřebuje pomoc a dohled nad zvládáním základních životních potřeb. Dle posudku OSSZ má žalobce paranoidní schizofrenii s osobnostním defektem středně těžkým, dle posudku o invaliditě z roku 2010 se jedná o hluboký defekt osobnosti těžkého stupně. Žalobce upozorňuje také na to, že posudková komise žalovaného dospěla ohledně zvládání základní životní potřeby oblékání a obouvání k jinému závěru než posudkový lékař OSSZ. Při posuzování zdravotního stavu v roce 2010 pro účely příspěvku na péči bylo posouzeno, že žalobce potřebuje pomoc i v oblasti komunikace slovní, písemná, neverbální. Žalobce se domnívá, že byl do I. stupně závislosti již v minulosti zařazen chybně. Žalovaný pak dospěl k závěru, že se zdravotní stav žalobce zlepšil.
12. Žalobce dále dne 4. 2. 2021 doložil podklady vztahující se k řízení o příspěvku na péči jeho matky, Žofie Chaloupkové. Tyto podklady mají dokládat „dvojí metr“ žalovaného, který v jiném řízení stejně nepřesvědčivý zdravotní posudek jako v nynější věci shledal nedostatečným.

IV. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodoval soud bez jednání. Výzva podle § 51 s. ř. s. včetně vyjádření žalovaného byla sice doručena dne 18. 10. 2019 žalobci a nikoliv jeho zmocněnci, jeho zmocněnec se však s písemností prokazatelně seznámil, neboť na ni reagoval replikou ze dne 6. 11. 2019, soudu však nesdělil, že by ve věci požadoval nařídít jednání.
14. Žaloba **není důvodná**.
15. Předpokladem pro vznik nároku na příspěvek na péči je závislost žadatele na pomoci jiné osoby při zvládání základních životních potřeb dle § 7 odst. 2 a § 8 zákona o sociálních službách. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu*. Podle odst. 6 téhož ustanovení *bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis*. Tímto předpisem je vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“). Podle § 1 odst. 1 této vyhlášky *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce*. Podrobná kritéria pro posuzování schopnosti zvládat základní životní potřeby tedy obsahuje příloha č. 1 prováděcí vyhlášky. *Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat (§ 2a prováděcí vyhlášky)*.

16. Ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky ovšem současně dodává, že *za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnutí základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*
17. Stupeň závislosti osoby obligatorně posuzuje posudkový lékař, resp. v odvolacím řízení posudková komise žalovaného. Posudek ve věci příspěvku na péči musí být úplný, jednoznačný a přesvědčivý. Posudkový lékař se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochyby o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013 - 22, ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015 - 44, ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015 - 27, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 4 Ads 100/2016 - 25). Posudkový závěr musí být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý a srozumitelný i pro správní soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti. Soud ověřuje, zda posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí je úplný a přesvědčivý ve výše uvedeném smyslu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 8 Ads 136/2017 - 35).
18. Podle § 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnutí základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby.* Schopnost zvládat základní životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a rovněž s ohledem na věk osoby.
19. Za vědomí těchto východisek proto krajský soud hodnotil, zda se napadené rozhodnutí opírá o zdravotní posudek splňující ve vztahu k jednotlivým základním potřebám požadavky přesvědčivosti a úplnosti a zda není v rozporu s jinými podklady shromážděnými v průběhu správního řízení.
20. Příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je dle posudkových nálezů zejména paranoidní schizofrenie s osobnostním defektem středně těžkým, mentálním defektem charakteru lehké demence a zvolna progredujícím paměťovým defektem.
21. Posudkoví lékaři vycházeli ze zdravotnické dokumentace žalobce. Dle psychologického vyšetření PhDr. S. ze dne 22. 2. 2018 je v souvislosti s touto poruchou narušena schopnost učení a celková kapacita paměti a výbavnosti. Psycholog výslovně uvádí, že žalobce je orientovaný osobou, místem i časem, situaci postihuje správně, odpovědi přiléhavé, na vyšetření přichází sám s předstihem na domluvený termín. Dle zprávy z psychiatrické ambulance MUDr. F. ze dne 16. 5. 2018 je žalobce orientován všemi směry, kontakt navazuje ochotně, spontánnost dostatečná, v projevu i pohybech těžkopádnost. Psychiatr popisuje osobnostní defekt, bez paranoidity, stav stacionární, žalobce nebyl v posledních 8

letech hospitalizován na psychiatrii. Dle endokrinologického vyšetření ze dne 31. 1. 2018 MUDr. M. je klinický stav stabilizovaný, nevelký třes horních končetin. Dle vyšetření praktického lékaře MUDr. F. ze dne 16. 5. 2018 má žalobce narušené chování, přiměřenou komunikaci, narušenou recentní paměť, je orientovaný v základních směrech, hrubý třes rukou, více vpravo. Jinou zdravotní dokumentaci žalobce nedoložil.

22. Dle záznamu ze sociálního šetření ze dne 19. 3. 2018 žalobce užívá medikamenty, má silný třes, který ovlivňuje hybnost a motoriku rukou. Ohledně orientace nezná datum, v domácím prostředí se orientuje, v cizím potřebuje pomoc s orientací. Žalobce hodně zapomíná a není schopen dělat zodpovědná rozhodnutí, zvažovat souvislosti a jednat s úřady. Srozumitelnost je u žalobce dobrá, ale věci se mu musí hodně vysvětlovat, domluva je horší. Žalobce umí číst a psát, telefon nepoužívá. Sociální šetření popisuje určité problémy se stravováním a oblékáním kvůli třesu rukou a problémy s výběrem oblečení. Ohledně hygieny je žalobci třeba připomínat mytí rukou, nemá příliš potřebu se umývat. Žalobce trpí občasnými úniky moči a stolice, očistu vykoná sám, ale je nedbalá.
23. Na základě uvedených podkladů dopěla posudková komise žalovaného k závěru, že žalobce nemá závažné poruchy smyslové či pohybového aparátu a přes své psychické obtíže je plně orientován všemi kvalitami, situaci postihuje, komunikace je strohá, ale adekvátní, po psychiatrické stránce je jeho stav stabilizovaný a zvládaný dlouhodobě v rámci ambulantní léčby. Hrubý třes pravé ruky je emočně vázaný, bez poruchy iniciace pohybu a závažná funkční porucha rukou z něj nevyplyvá, úchopová funkce je zachována. Uznal proto, že žalobce není schopen samostatně zvládat 3 základní životní potřeby výše uvedené. Žalovaný se zabýval také samostatně jednotlivými životními potřebami, u nichž dospěl k závěru, že žalobce je schopen (třebaže s jistými obtížemi) samostatně zvládat, přičemž tuto schopnost dle krajského soudu hodnotil v souladu s podkladovými nálezy. Soud proto shledal posudek posudkové komise ve svém celku jako úplný a přesvědčivý, a ve vztahu k lékařské dokumentaci bezrozporným.
24. Co se týče jednotlivých potřeb namítaných v žalobě, ve vztahu ke stravování žalobce namítá, že se žalovaný nevypořádal se skutečností, že v souvislosti s Crohnovou chorobou je třeba dodržovat dietní režim a žalovaný se taktéž nezabýval tím, zda je toho žalobce schopen. K tomu krajský soud uvádí, že žalovaný se touto skutečností opravdu výslovně nezabýval, neboť nutnost dodržování dietního režimu v dané věci nevyplyvá z podkladových lékařských zpráv a netvrdil ji žalobce ani jeho zástupce v průběhu správního řízení, ani v průběhu sociálního šetření v přirozeném prostředí žalobce. Až k žalobě doložil žalobce zprávu MUDr. H. ze dne 19. 7. 2019, tedy vyhotovenou až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Doporučení lékařky však spočívá v pravidelném stravování bohatém na bílkoviny, omezení chemických přísad, ideálně domácí vařená strava, jíst asi 5x denně. To je ovšem univerzálně platné obecné doporučení, které nepředstavuje dle soudu zvláštní režim dietního stravování a doložený dokument není způsobilý závěry posudkové komise otřást. Krajský soud jej proto nepovažoval za nutné provádět k důkazu a jeho obsahem se blíže zabývat. Žalovaný vycházel ze skutečnosti, že žalobce nemá problémy s pravidelným stravováním v běžnou denní dobu.
25. Z doložených podkladů nevyplyvá ani neschopnost žalobce orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Jak uvádí žalovaný s odkazem na závěry posudkové komise, žalobce je orientovaný všemi kvalitami, je schopen rozpoznávat osoby, zná i neznámá místa a reagovat v běžných situacích. Skutečnost, že žalobce by měl dle žaloby

problém sám cestovat do jiného města a orientovat se v neznámém prostředí, nemá na posouzení vliv, neboť se nejedná o běžnou každodenní činnost.

26. K životní potřebě komunikace žalobce v žalobě uvádí, že potřebuje pomoci v chápání obsahu zpráv od různých institucí. Jakkoliv krajský soud nesnižuje význam, kterou má případná pomoc pečující osoby pro žalobce ve vztahu k vyřizování nezbytných úředních a podobných záležitostí, schopnost osoby vyřizovat složitější záležitosti se posuzuje zejména u základní životní potřeby osobní aktivity, která byla žalobci uznána za nezvládanou. Podstatný problém dorozumět se s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení a chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, žalovaný na základě shromážděných podkladů u žalobce neshledal. Skutečnost, že žalobce mobilní telefon nemá a nepoužívá, také sama o sobě neznamená neschopnost tuto aktivitu zvládat.
27. Obdobně ohledně životních potřeb tělesná hygiena a výkon fyziologické potřeby žalovaný přezkoumatelně na základě lékařských zpráv uzavřel, že žalobce je schopen rozpoznat potřebu úkonu a fyzicky mu nic nebrání úkon provést. Skutečnost, že si žalobce zapomene umýt ruce, případně že je mu někdy nutné připomenout, aby provedl velkou hygienu, nevede k závislosti na pomoci ve smyslu zákona o sociálních službách, resp. nutnosti každodenního pomoci při zvládání úkonu v přijatelném standardu. Lékařské nálezy nezmiňují ani vážnou formu inkontinence, přičemž žalobce je podle všeho schopen v přijatelné míře provést vlastní očistu.
28. Z namítaných potřeb se krajskému soudu nejsporněji jeví zvládání základní životní potřeby oblékání a obouvání, jejíž nezvládání konstatoval posudkový lékař OSSZ, přičemž posudková komise žalovaného tento závěr změnila a potřebu uznala za zvládanou s tím, že žalobce je schopen výběru vhodného oblečení a fyzické omezení mu nebrání ani v manipulaci s oblečením. V tomto ohledu by bylo vhodné rozdílné posouzení oproti posudku OSSZ důkladněji odůvodnit. Závěry posudkové komise však nejsou v rozporu s lékařskou dokumentací a ani v případě, kdy by bylo u žalobce shledáno nezvládání této potřeby, nemělo by to vliv na výsledek řízení, tj. stupeň závislosti žalobce na pomoci jiné osoby dle zákona o sociálních službách.
29. Výsledky sociálního šetření, jehož se účastnil také zástupce žalobce, který odpovědi žalobce doplňoval a vhodně formuloval, nasvědčují jistým problémům, kterým žalobce čelí zejména při zvládání základních potřeb stravování a oblékání a obouvání (třes zejména pravé horní končetiny, problém s výběrem vhodného oblečení). K základní životní potřebě stravování však žalobce v žalobě upozornil pouze na problémy s dodržováním dietního režimu a posudkové hodnocení potřeby oblékání i obouvání přes jistou zkratkovitost ve světle shromážděných zdravotních podkladů co do přesvědčivosti ještě ob stojí. Nehledě na to, že, jak už bylo řečeno, i kdyby posudková komise hodnotila tuto potřebu ve shodě s posudkovým lékařem OSSZ, neměla by tato skutečnost na výši přiznaného příspěvku na péči.
30. Krajský soud si je vědom toho, že psychické onemocnění žalobce se někdy projevuje mimo jiné nevhodným či obtěžujícím chováním a představami, které nemají oporu v objektivní realitě. Tyto projevy však dle posudkového hodnocení nedosahují takové intenzity, která by měla vliv na zvládání sporných základních životních potřeb. Tento závěr není žádnými podklady vyvrácen. Z odborné dokumentace vyplývá, že žalobce nebyl v posledních letech hospitalizován, není paranoidní a jeho psychické onemocnění je i díky medikaci

dlouhodobě stabilizováno. S odstupem téměř 10 let je proto možné akceptovat i jiné dílčí závěry posudkového hodnocení.

31. Žalobce zároveň argumentuje posudkem o invaliditě z roku 2010. Zde je ovšem třeba zdůraznit, že při stanovení stupně závislosti se vychází z jiných hledisek než při posuzování poklesu pracovní schopnosti pro účely přiznání invalidního důchodu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2015, č. j. 4 Ads 117/2015 - 41). Ani uznání invalidity tudíž bez dalšího neznamena, že daná osoba není schopna zvládat samostatně základní životní potřeby
32. Krajský soud se podrobněji nezabýval dokumentací k řízení o příspěvku na péči matky žalobce, kterou žalobce soudu předložil v únoru 2021. Informace o zdravotním stavu matky žalobce a případná pochybení posudkového lékaře OSSZ v jiném řízení nemají žádný vztah k nyní posuzované věci. Nebylo proto třeba ani provádět touto dokumentací dokazování.
33. Lze tedy uzavřít, že žalovaný se nedopustil žádného pochybení, které by mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, a vycházel z posouzení zdravotního stavu, jehož úplnost a přesvědčivost nebyla v řízení před krajským soudem relevantně zpochybněna.

V. Závěr a náklady řízení

34. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 17. března 2021

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Barbora Zachovalová